

HIDASI JUDIT

Kulturális kihívások a fordításban

A kulturális ismeretek szükségessége

Nemhiába vált szinte szállóigévé Hofstede kultúrára vonatkozó definíciója, miszerint a kultúra nem más, mint *software of the mind*¹. Ugyanabban a világban élünk, ugyanazokkal az eszközökkel vagyunk körülvéve, adott esetben ugyanazt a nyelvet használjuk – de mégis másként. A különbözőség abból adódik, hogy kinek-kinek a kultúrája, azaz az „agyi szoftvere” határozza meg, hogy miként érzékeli és képezi le a világot, miként reagál egyes eseményekre. Némely társadalomtudós a tudományos megközelítések és leírások szinte valamennyi területén megkerülhetetlennek tartja a kulturális komponens figyelembevételét,² és ez alól a fordítástudomány sem lehet kivétel. A dolgot ugyanis bonyolíthatja az, ha az interakcióra nem azonos nyelvet használunk. Ilyenkor belép a nyelvi közvetítés (fordítás vagy tolmácsolás) szükségessége, amely a nyelvek különbözőségén túl a mögöttes kultúrák különbözőségét sem hagyhatja figyelmen kívül.

Márpedig a nemzetköziesedés és globalizáció hatására a nyelvi közvetítés (amely történhet írásban és szóban, vagyis lehet fordítás és tolmácsolás) iránti igény és kereslet jelentős megemelkedését többek között az is bizonyítja, hogy a Közös Európai Nyelvi Referenciakeret (*Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*, röviden CEFR)³ rendszerében a hagyományos négy nyelvi készség (írás, olvasás, hallás utáni értés, beszéd) mellett 5. készségként a nyelvi közvetítés készsége is belépett. Vagyis a nyelvi közvetítés szerepe és súlya felértékelődött a professzionális és a hétköznapi nyelvhasználók körében is. Egy-egy nyelv ismerete ugyanis nem jár együtt azzal a képességgel, hogy valaki érdemi nyelvi közvetítésre is alkalmas legyen az adott nyelvről vagy az adott nyelvre. A közhiedelemmel szemben a nyelvi közvetítés egy külön szakma, akár tolmácsról, akár fordítóról, akár műfordítóról, akár szakfordítóról legyen szó.

Nyelvek és kultúrák viszonya

A történelem során egyes nyelvek nagy karriert futottak be, és fejlődésük során felemelkedést és hanyatlást értek meg: elég a latinra gondolni, ami több évszázados

¹ Geert HOFSTEDE: *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. London, McGrawHill, 1991.

² Richard D. LEWIS: *The Cultural Imperative: Global trends in the 21st century*. Yarmouth ME, Intercultural Press, 2003.

³ europass.europa.eu/hu/common-european-framework-reference-language-skills (Letöltés: 2026. 01. 06.)

tündöklését követően immár a nem-élő nyelvek kategóriájába sorolódott. A franciát például sokáig a diplomácia nyelvének tekintették, a németet pedig a tudomány nyelvének. Mindez igaz volt a 20. század második feléig, amikor is az angol vette át tőlük ezeket a szerepeket.

Napjainkban tehát bizvást állítható, hogy az angol a lingua franca. Ez köszönhető a globalizációnak, a digitalizációnak, és általában a nemzetköziesedésnek. De többek között annak is, hogy mint az egykori angol birodalom államnyelve, a világ több kontinensén meghatározó országok hivatalos nyelve lett és az is maradt a mai napig. Tehát esetében érvényes az

- *Egy adott nyelv – több kultúra* (pl. angol: USA, Nagy-Britannia, Kanada, Ausztrália stb.) minta. Előfordul, hogy ugyanazt a nyelvet másként kell alkalmazni, azaz használni eltérő kultúrákban.

Más országok esetében találkozhatunk olyan mintákkal, ahol több nyelv aktív használata a jellemző egy kultúrában.

- *Több nyelv – egy kultúra* (pl. Svájc – német és francia nyelv párhuzamos használata; részben Hongkong illetve volt gyarmati országok sokasága)

Az olyan államalakulatok, amelyek több népcsoport együttéléséből álltak elő, törekszenek a békés társadalmi együttélés okán teret engedni a multikulturalizmusnak és multilingualizmusnak. Ennek egyik jól működő példája Szingapúr, ahol négy hivatalos nyelv van: maláj, tamil, mandarin és angol.

- *Több nyelv – több kultúra* (pl. Szingapúr)
- Nem kevés országban azonban megmaradt a nyelv és kultúra szoros egysége. Ezek közé tartozik a magyar és a japán is.
- *Egy adott nyelv – egy (hozzá kapcsolódó) kultúra* (japán; magyar)

Látván a nyelvek és kultúrák viszonyának különféle modelljeit, megállapítható, hogy egy adott nyelv nem feltétlenül egy adott kultúrához köthető (kivéve a fentebb felsorolt mintákból az utolsót), és esetenként egy adott kultúra sem csak egy nyelvi háttérből táplálkozik.

Egy idegen kultúra megértéséhez az adott kultúra nyelvének az ismerete tulajdonképpen nem előfeltétel, de kétségtelenül hasznos eszköz. Továbbá nyelvet, szabályokat tanulni lehet a kultúra ismerete nélkül is, azonban alkalmazni már nem lehet. Röviden: kultúra nyelv nélkül tanulmányozható, de nyelv a kultúra ismerete nélkül nem alkalmazható. Ennek a hátterében számos tényező áll.

- A nyelv a kultúra hordozója: kifejezések, metaforák, szokások, humor és társadalmi normák mind kulturálisan meghatározottak.
- A szavaknak nemcsak szemantikai jelentése van, hanem kulturális tartalma és üzenete is.
- Nem elég azt tudni, hogy „mit” akarok mondani, hanem azt is tudni kell, hogy „hogyan”. Ahhoz, hogy idegen nyelven a leghatékonyabban elérjük a kommunikációs célunkat, meg kell ismerni a „hogyan”-t befolyásoló tényezőket. Ezt szokás kultúráközi, azaz idegen szóval interkulturális kompetenciának is nevezni.

- Amikor egy adott jelrendszerben ('A' nyelvben) kódolt információt dekódolunk, majd újrakódolunk egy másik jelrendszerben ('B' nyelvben), akkor az eredeti információ egy része elvész, mert 'B' nyelv nyelvi készlete nagy valószínűséggel nem képes teljes mértékben lefedni 'A' nyelv teljes készletét. Ezt nevezik *entrópiának*. A helyzetet súlyosbíthatja a fordításban az a körülmény, amikor úgynevezett relé fordítás valósul meg, azaz 'A' nyelvről 'B' nyelvre megtörténik a fordítás, és további nyelvekre nem az eredetiről, hanem a kvázi közvetítő 'B' nyelvről valósul meg. Műfordítási példákra gondolva ez gyakorta megesik egzotikus nyelvek esetében. Például japánról magyarra a 20. században (amikor még aránylag ritkaságszámba ment a japánul tudó műfordító) híres költőink, íróink, pl. Kosztolányi⁴, Tandori⁵, Göncz Árpád⁶ és sokan mások rendszerint közvetítő nyelvek (német, angol stb.) segítségével fordítottak. Manapság azonban pontosan a hitelesség érdekében a kiadók törekszenek jól felkészült célnyelvi fordítókat felkérni erre a kihívásokkal teli feladatra.

Tehát leszögezhetjük azt, hogy a kultúra és a fordítás szoros kapcsolatban állnak egymással, mivel a fordítás nem csupán nyelvi, hanem kulturális közvetítést is jelent.

A fordítási nehézségekről röviden

A célnyelvi társadalomra, közösségre, általában a célnyelvi kultúrára vonatkozó kulturális ismerethalmazzal való felvértezetttség előfeltétele a sikeres nyelvi közvetítésnek. A célnyelvi kultúrának sok rétege és leágazása van, amelyek nagy vonalakban az alábbi fogalmak köré szervezhetők:

- *szociális kultúra* (az adott társadalom szerveződése, szerkezete, intézményrendszere stb.)
- *materiális kultúra* (civilizációs képződmények, alkotások, tárgyak, reáliák halmaza)
- *mentális kultúra* (az adott közösség életszemléletét, értékrendjét alakító elvek, fogalmak rendszere, az ezeket létrehozó és alakító történelmi és társadalmi folyamatokra vonatkozó ismeretek halmaza)

Az ezekre vonatkozó ismeretek és tájékozottság alapkövetelmény a hiteles nyelvi közvetítéshez, hiszen ezek keretrendszerében kell értelmezéseket nyerni a nyelvi közvetítés során. Ebben a vonatkozásban kiemelkedik három terület, ami rendszerint különösen próbára teszi a nyelvi közvetítő leleményességét. Ezek a reáliák, a konnotáció és a mentális programozottság.

⁴ KOSZTOLÁNYI Dezső: „Új japán versek (Harminc haiku)”, *Nyugat*, 1933 (26. évf.) 7. szám, I. 386–388.

⁵ TANDORI Dezső: Japán haiku versnapár, Budapest, Magyar Helikon, 1981.

⁶ GÖNCZ ÁRPÁD fordításai: Kavabata Yaszunari: *A tó*. Budapest, Európa, 1978; Tanizaki Dzsuniciró: *Egy bibbant vénember naplója*, Budapest, Európa, 1980; Mori Ógai: *Elbeszélések. A vadlúd*, Budapest, Európa, 1983, 36–138.

A *reáliák* körébe tartozik minden olyan tárgy, dolog, esemény, amelyben kifejeződik egy adott kultúrközösség sajátos élmény- és ismeretanyaga, amelynek az adott kulturális kontextusban speciális jelentése van. „Jelentheti magát a tárgyat, azaz az egy-egy nyelvközösségre sajátosan jellemző jeltárgyat, és jelentheti magát a szót, amivel ezt a tárgyat megnevezzük.”⁷ Ide sorolhatók berendezési tárgyak, öltözk, eszközök, gasztronómia tárgykörébe tartozó elemek és fogalmak (*futon, tabi, szake, umebosi* stb.), amelyek a hétköznapi életvitel alapvető kellékei az adott kultúrában. De a magyar *kokárda*, vagy a japán *necuke* is ide sorolható, amelyek egyediségüknel fogva kifejezetten kultúraspecifikus jellegűek. A japán nyelv és kultúra arányaiban messze kiemelkedik más kultúrákhoz képest ezeknek a reáliáknak a számosságával, mert egy fejlett, sajátos utat és fejlődést bejáró kultúráról lévén szó, az évszázadok során hatalmas tárgyi és eszközkészletet fejlesztettek ki. Ezt jól szemlélteti az *Encyclopedia Britannica*⁸ japán vonatkozású szócikkeinek a fokozatos szaporodása, amely napjainkra már a több százat is meghaladja. Ez persze azt is jelzi, hogy a japán kultúra nemzetközi elterjedésével annak reáliái is az univerzális tudáskészlet részeivé válnak.

Egy másik fordítási kihívás a *konnotáció* kérdése. A konnotáció egy szó vagy kifejezéshez köthető asszociációs többletjelentés, ami az adott kultúra tagjainak közös történelmi, szociokulturális tapasztalatai alapján rakódott rá a szó denotatív (szótári) jelentésére. A konnotációk keletkeznek, kialakulnak, és idővel el is halványodhatnak – mert a hozzájuk köthető asszociációk elvesztik relevanciájukat (pl. *gulyáskommunizmus* a magyarban). Vagyis a lexikai jelentések nyelvi közvetítésével is nagyon csínján kell bánni, hiszen például a magyar *piros*<>*vörös* színmegnevezés a jelentés (denotáció) szintjén azonos színre utal, de a használatban mégis csak rögzült kifejezésekben manifesztálódik, ezért beszélünk *piros papucs*-ról de *vörös bor*-ról. A színnek lexikalizációjánál maradva az *aoi* 青 (kék, illetve zöld) fordítása a japánban⁹ nemegyszer nehézséget okoz. De teljesen más az „*anyós*” fogalom konnotációja is például a magyarban és a japánban¹⁰, ami nyelvi közvetítés esetén nemegyszer zavart okozhat. A konnotáció egyik sajátos példája a japán nyelvben a *gaidzsin* (külföldi ember) szó, amit egyértelműen pejoratívként kezel az anyanyelvi nyelvhasználó. Talán a kifejezés bántó élet tompítandó a *gaidzsin-szama* (külföldi úr) kifejezés is gyakran hallható – különösen külföldiek jelenlétében!

Mind a reáliák tekintetében, mind pedig a konnotációs lexika tekintetében a teljesség igénye nélkül jó fogódzót kínál a Corvina kiadónál Bart István főszerkesztésében

⁷ KLAUDY Kinga: *Bevezetés a fordítás elméletébe és gyakorlatába*, Budapest, Scholastica, 1994, 112.

⁸ britannica.com

⁹ HIDASI Judit: Színek a japán kultúrában. In: Székely Gábor (szerk.): *A színek és a színnevek világa: fizikai, kultur- és művészettörténeti, illetve nyelvtudományi témájú értekezések színekről és színnevekről – 12 idegen nyelv színnevezéseinek egybevetése a magyar nyelv színneveivel*. Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2018, 176–189.

¹⁰ HIDASI Judit: Rokonsági és családterminusok a japán nyelvben. In: Hidasi, J.; Osváth, G.; Székely, G.(szerk.): *Család és rokonság nyelvek tükrében*, Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2016, 77–90.

megjelent *Kulturális szótárak* sorozat. Ebből a főleg világnyelveket és kultúrákat feldolgozó sorozatban látott napvilágot a *Japán kulturális szótár* is¹¹.

A *mentális programozottság* ugyancsak érzékenyen hat a nyelvi közvetítésre, hiszen nagy különbségek érhetők tetten a fogalmi konceptualizáció (metaforák, metonímiák, képalkotás stb.) terén. Ezek gyakran manifesztálódnak a szólások, közmondások, népi bölcsességek megfogalmazásában: (M: a lónak négy lába van, mégis megbotlik <> J: *Szaru mo ki kara ocsiru* 猿も木から落ちる = a majom is leesik a fáról). Továbbá az életfilozófia, életérzésre utaló fogalmak mint a *magyar virtus, sírva vigad a magyar*, vagy a japán szellemiség jellegzetes fogalmai, mint a *busidó* vagy a *wabi-szabi* is csak nagy leleményességgel ültethetők át egy másik nyelvre. Mint ahogy az amerikai politikai beszédek és viták narratíváiban a baseball-terminológia elemei gyakorta szolgálnak a mentális képalkotás eszközeként (*home-run, hot corner action* etc.), úgy a magyar politikai narratívák szófordulatai között rendre a futball-terminológia metaforái jelennek meg (*lesre futott, nem tudta kivédeni* stb.). Ezek előfordulása esetén nem célszerű az eredeti metafora lefordítása, mert a befogadók többnyire nem jártasak a számukra idegen játékban – ezért célszerű ezek honosítása a jobb megértés érdekében. A *'mattot adott'* is csak akkor fordítandó szó szerint, ha biztosak lehetünk abban, hogy a célnyelvi kultúra tagjai ismerik a sakkjáték szabályait. A metaforák ugyan kétségtelenül színesítik és stilisztikailag élvezetesebbé teszik a mondanivalót, de ezek kulturálisan sokszor kötöttek, és mint ilyenek csak nagy körültekintéssel ültethetők át egy másik nyelvre (Hidasi 2008).

Részben ide sorolható annak a problematikája is, hogy az adott kultúra mit enged meg verbalizálni, mik azok a tabu-témák, amelyek nem nevesíthetők. Cho mutat rá esettanulmány gyűjteményében,¹² hogy tolmácsoláskor sokszor nem a nyelvi közvetítés a probléma, hanem a pragmatikai szabályok eltérő volta. Adott kultúrában a direkt orvosdiagnosztikai közlés és a kilátások megfogalmazása nem elfogadott, ezért a tolmács dilemmába kerül, hogy mit tegyen:

- vagy az orvos szavait fordítja (és akkor vét a célnyelvi kultúra normái ellen)
- vagy a kulturálisan elfogadott, azaz eufemizált, hományos, reményt keltő diagnózist közvetíti (ekkor vét a tartalomhűség tolmácsolási szabálya ellen).¹³

¹¹ GY. HORVÁTH László: *Japán kulturális lexikon*. Budapest, Corvina, 1999. GY. HORVÁTH László: *Japán kulturális szótár*, Budapest, Corvina, 2018.

¹² CHO Jinhyun: *Intercultural communication in interpreting: Power and choices*, Singapore, Routledge and CRC Press, 2021.

¹³ HIDASI Judit: Minden fordítás interkulturális kaland. In: Klaudy K. – Robin E. – Seidl-Pécs O. (szerk.): *Bevezetés a fordítás és a tolmácsolás kutatómódszertanába II*. Budapest: ELTE FTT – MANYE Fordítástudományi Szakosztály. 2024, 191.

Fordítói stratégiák a nyelvi közvetítésben

A nyelvi közvetítés során a fordító számos döntési helyzettel szembesül. Lényeges az *időfaktor*. Tolmácsolásnál azonnali, prompt megoldásokra van szükség. Ezzel szemben fordítás esetén van idő a befogadásra, mérlegelésre és visszatekintésre, esetleg felülírásra. A *műfaj* is értelemszerűen más és más közvetítési eljárásokat kíván meg: műfordításról vagy szakfordításról van-e szó. Végül az egész tevékenységet döntően meghatározza a *befogadó közönség* kulturális és kognitív kompetenciájának a szintje. Életkor, képzettség, műveltség, kultúrkör függvényében más és más módon kell megoldani a nyelvi közvetítést – alkalmazkodva a befogadók igényeihez.

A *skopos*-elméletet Hans Vermeer és Katharina Reiß¹⁴ német nyelvészek dolgozták ki, akik felvetették azt az elképzelést, hogy a fordításnak és az értelmezésnek elsősorban a célszöveg funkcióját és hasznosságát kell szem előtt tartani. A fordítás mindig azzal a céllal történik, hogy célszöveget hozzon létre egy adott kontextusban, egy adott kultúrában és egy adott közönség számára. Az eredeti szöveg célja kevésbé fontos, mint a célszövegé, ami ellentétben áll az ekvivalenciát érvényesítő elméletekkel. Az eredeti dokumentum ezért egy sor információt tartalmaz, amelyet a fordító átalakít a célnyelv információs halmazává. Például egy reklámszöveg más-képp fordítandó, mint egy jogi dokumentum.

A fordítói gyakorlatban azonban a fordító rendszerint törekszik az ekvivalencia érvényesülésére, mindamellett, hogy képes felismerni a kulturális különbségeket, és úgy alakítani a szöveget, hogy az a célnyelvi közönség számára érthető és természetesen legyen. *Kulturális fordíthatatlanság*¹⁵ esetén, amikor egy kifejezés/jelenség/fogalom fordítását a forrásnyelvi kultúra és a célnyelvi kultúra közötti különbözőség teszi lehetetlenné/kihívássá dönthet úgy, hogy:

Adaptál, azaz kulturálisan megfelelő alternatívát keres. Ezt nevezzük *bonosítás*-nak. Például a japán *jukatát* 'könnyű nyári köntös'-nek felelteti meg.

Magyaráz (lábjegyzet vagy szövegbe épített magyarázatot ad), ezt nevezzük *explicitációnak*: *jukata*=könnyű kimonó/nyári pamut kimonó)

Megőrzi az eredetit (ez akkor célszerű, ha a célközönség ismeri az adott kultúrát. Az eredeti meghagyása egyfajta direkt fordítás, amit *idegenítő stratégiának* nevez a szakirodalom.

A nyelvi közvetítés során ugyanis a fordító szembesül a célnyelvi kultúra által kínált nyelvi lehetőségek hatalmas tárházával. Ezek között kalandozva kell gondos feltáró munkával, a potenciális lehetőségek számbavételével, a megoldási variánsok közötti válogatással, mérlegeléssel a legoptimálisabbat fellelni – függően attól, hogy milyen időkeretek állnak rendelkezésre (tolmácsolás vagy fordítói munka); hogy milyen típusú nyelvi textussal dolgozik (szaknyelv vagy műfordítás); és hogy

¹⁴ Katharina REISS – Hans VERMEER: *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*, De Gruyter, 1984.

¹⁵ DRAHOTA-SZABÓ Erzsébet: *Fordíthatóság, fordíthatatlanság és ami közöttük van*, Szeged, Grimm Kiadó, 2015.

ki a célnyelvi közönség (szociokulturális háttér és tudásszint szerint). Végül soron ez egy rendkívül igényes és izgalmas szellemi teljesítmény, aminek a sikerességéhez az interkulturális felvértezetttség elengedhetetlen előfeltétel.

Bibliográfia

Britannica Encyclopedia britannica.com

CHO, J.: *Intercultural communication in interpreting: Power and choices*, Singapore: Routledge and CRC Press 2021. DOI: 10.1080/17475759.2022.2130402

DRAHOTA-SZABÓ E.: *Fordíthatóság, fordíthatatlanság és ami között van*, Szeged, Grimm, 2015.

GY. HORVÁTH L.: *Japán kulturális lexikon*, Budapest, Corvina, 1999.

GY. HORVÁTH L.: *Japán kulturális szótár*, Budapest, Corvina, 2018.

HIDAS J.: „Rokonsági és családterminusok a japán nyelvben”. In Hidasi, J. – Os-váth, G. – Székely, G. (szerk.): *Család és rokonság nyelvek tükrében*, Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2016, 77–90.

HIDAS J.: „Színek a japán kultúrában”. In Székely Gábor (szerk.): *A színek és a szín-nevek világa: fizikai, kultúr- és művészettörténeti, illetve nyelvtudományi témájú érte-kezések színekről és színjelnevezésekről – 12 idegen nyelv színjelnevezéseinek egybevetése a magyar nyelv színneveivel*, Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2018, 176–189.

HIDAS J.: „Minden fordítás interkulturális kaland”. In Klaudy K. – Robin E. – Seidl-Pécs O. (szerk.): *Bevezetés a fordítás és a tolmácsolás kutatómódszertanába II.*, Budapest, ELTE FTT – MANYE Fordítástudományi Szakosztály, 2024, 189–199. DOI: 10.21862/kutmodszertan2

HOFSTEDE, G.: *Cultures and Organizations: Software of the Mind*, London, McGraw-Hill, 1991.

KLAUDY K.: *Bevezetés a fordítás elméletébe és gyakorlatába*, Budapest, Scholastica, 1994. *Közös Európai Referenciakeret*: europa.eu/hu/common-european-framework-reference-language-skills (Letöltve: 2026. 01. 06.)

LEWIS, R.: *The cultural imperative: Global trends in the 21st century*, Yarmouth, ME, Intercultural Press, 2003.

REISS, K. and VERMEER, H. J.: *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*, Berlin – New York, Max Niemeyer Verlag, 1984. DOI: 10.1515/9783111351919

Rezümé

Az interkulturalitás kérdésköréhez köthető empirikus kutatások és tudományos vizsgálatok megszáporodása az utóbbi évtizedekben az elméleti megalapozottság és a gyakorlati alkalmazhatóság tekintetében is hozzájárult az interkulturális ismeretek jelentőségének jobb megértéséhez és növekedéséhez. Némely társadalomtudós a tudományos megközelítések és leírások szinte

valamennyi területén megkerülhetetlennek tartja a kulturális komponens figyelembevételét (Lewis 2003), és ez alól a fordítástudomány sem lehet kivétel. Egy idegen kultúra megértéséhez az adott kultúra nyelvének az ismerete tulajdonképpen nem előfeltétel, de kétségtelenül hasznos eszköz. Továbbá nyelvet, szabályokat tanulni lehet a kultúra ismerete nélkül is, azonban alkalmazni már nem lehet. Röviden: kultúra nyelv nélkül tanulmányozható, de nyelv a kultúra ismerete nélkül nem alkalmazható. Ennek az az oka, hogy nem elég azt tudni, hogy „mit”, hanem azt is tudni kell, hogy „hogyan”. Abhoz, hogy idegen nyelven a leghatékonyabban elérjük a kommunikációs célunkat, meg kell ismerni a „hogyan”-t befolyásoló tényezőket. Ezt szokás kultúraközi, azaz idegen szóval interkulturális kompetenciának is nevezni. A tanulmány a nyelv és kultúra viszonyának a nyelvi közvetítésben játszott szerepét járja körül számos japán és magyar nyelvi példát fölvonultatva.

Kulcsszavak: interkulturális kompetencia, reáliák, konnotáció, mentális programozás, fordíthatóság

Abstract

Cultural Challenges in Translation

During the past decades we could observe a growing number of empirical surveys and scholarly research regarding the field of intercultural studies. The results of these contribute to the theoretical framing and practical applications of the discipline considerably – providing a better understanding of its significance. For understanding a given culture, the command of its language is, in principle, not a prerequisite but definitely an advantage. While studying a language and its grammatical rules without knowing its culture is theoretically possible, using it effectively requires cultural know-how. For valid and efficient linguistic transfer (translation and interpretation) intercultural knowledge is an imperative. In human interactions – in linguistic transfer as well – a new approach has surfaced by the introduction of the concept of intercultural competence. This discussion elaborates on the relation of language and culture, its role in linguistic transfer illustrated mainly by examples from Hungarian and Japanese.

Keywords: intercultural competence, realia, connotation, mental programming, translatability